

Handläggare: Agneta Palmqvist
Telefon: 50833006

Till
Utbildningsnämnden
2011-06-16

Med rätt att välja - flexibel utbildning för elever som tillhör specialskolans målgrupp

Svar på remissen ”Med rätt att välja - flexibel utbildning för elever som tillhör specialskolans målgrupp” (SOU 2011:30)

Dnr: 001-033/2011

Förslag till beslut

Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden beslutar följande:

1. Utbildningsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Thomas Persson
Utbildningsdirektör

Håkan Edman
Grundskolechef

Sammanfattning

Specialskolans målgrupp har förändrats genom att ny teknik tillkommit som möjliggör för barn och ungdomar med hörselnedsättning att integreras i hörande klasser. Som ett resultat av och parallellt med detta väljer föräldrar med barn som tillhör specialskolans målgrupp i allt högre utsträckning en skola nära hemmet. I realiteten blir valfriheten begränsad då det i grundskolan finns få särskilt anpassade skolmiljöer och få möjligheter för elever med hörselskada eller dövhet att läsa teckenspråk. Mot bakgrund av detta presenteras i utredningen, ”Med rätt att välja – flexibel utbildning för elever som tillhör specialskolans målgrupp” (SOU 2011:30), förslag som syftar till att öka valfriheten, höja kvaliteten i undervisningen och öka måluppfyllelsen för elever som tillhör specialskolans målgrupp. Utredarna vill även öppna för en ökad flexibilitet i dessa elevers skolgång genom att möjliggöra för dem som så önskar att genomföra delar av utbildningen integrerat i hörande klasser och delar i specialskolan. Förvaltningen ställer sig i huvudsak bakom utredningens förslag som syftar till likvärdighet och en ökad måluppfyllelse, men förvaltningen föreslår inrättande av en försöksverksamhet med flexibel skolgång innan en eventuell lagändring genomförs. Förvaltningen ställer sig dock inte bakom förslaget till ett förändrat ersättningssystem för specialskolan. För Stockholms kommun innebär förslaget avsevärt ökade kostnader för elever som är inskrivna i den statliga specialskolan. Förvaltningen efterfrågar även en ökad tydlighet i beskrivningen av hur resurserna ska fördelas mellan de föreslagna insatserna.

Ärendets beredning

Tjänsteutlåtandet har handlagts av grundskoleavdelningen. Synpunkter har inhämtats från Alviksskolan som organiserar hörselklasser i Stockholms stad. Ärendet har behandlats vid utbildningsnämndens handikappråd den 31 maj.

Bakgrund

Specialskolans målgrupp har förändrats genom att ny teknik tillkommit som möjliggör för barn och ungdomar med hörselnedsättning att integreras i hörande klasser. Som ett resultat av och parallellt med detta väljer föräldrar med barn som tillhör specialskolans målgrupp i allt högre utsträckning en skola nära hemmet. I realiteten blir valfriheten begränsad då det i grundskolan finns få särskilt anpassade skolmiljöer och få möjligheter för elever med hörselskada eller dövhet att läsa teckenspråk. Barn med funktionsnedsättning ska ha samma möjligheter att välja skola och skolform som andra barn. Mot bakgrund av detta beslutade regeringen våren 2010 att ge en särskild utredare i uppdrag att utreda och föreslå hur en mer flexibel specialskola skulle kunna införas.

I utredningen ”Med rätt att välja – flexibel utbildning för elever som tillhör specialskolans målgrupp” (SOU 2011:30), föreslås en lagstadgad rätt till deltidstudier i specialskolan eller grund- eller särskolan. Elever ska kunna välja bägge skolformerna.

I syfte att förbättra resultaten och öka måluppfyllelsen i specialskolan föreslås Specialskolemyndigheten, SPSM, att ansvara för en tidsbegränsad satsning i tre delar; kvalitetshöjande insatser, fortbildning i teckenspråk samt stimulansbidrag till huvudmän i syfte att få fler att erbjuda anpassad undervisning. Satsningen föreslås att ledas av en nationell samordnare.

Utredningens förslag - Förvaltningens synpunkter

Hemkommunen får ett större ansvar

Föräldrars val av skola ska inte som idag medföra att hemkommunen subventioneras och får en lägre kostnad än vad som skulle gällt om eleven gått kvar i hemkommunen, detta bidrar inte till likvärdiga förutsättningar för huvudmännen. Utredningen föreslår därför att ersättningssystemet ska baseras på specialskolans faktiska kostnader.

Höjningen sker i två steg:

-1 januari 2012 höjning till 300.000 kronor per läsår och elev

-1 januari 2013 höjning till 550.000 kronor

Förvaltningens synpunkter

Flertalet elever på Manillaskolan är mantalsskrivna i Stockholm. Den kommunala Alviksskolan har särskilda klasser för elever med hörselskada. Alviksskolan tar även emot elever från närliggande kommuner. Det finns i staden således en kompetens att undervisa specialskolans målgrupp, ändå väljer många föräldrar att söka till Manillaskolan, vilket kan bero på att man ändå anser att specialskolans kompetens ger eleverna bättre förutsättningar till utbildning.

Mot bakgrund av att Stockholm är säte för Manillaskolan innebär förslaget i sin helhet en betydande ökning av kostnaderna för Stockholms stad då kommunala huvudmän där specialskolan är belägen har en lägre kostnad per elev och år motsvarande 152 000 kronor när det gäller Manillaskolan. Enligt förslaget kommer varje skolplats att kosta 550 000 kr per år och elev fr.o.m. år 2013. Detta kan jämföras med dagens kostnad som är 79 600 kronor per elev och år, totalt för alla elever i Stockholms stad beräknas kostnaden till 3 900 000 kr. Om antalet

stockholms elever som väljer att gå i specialskolan är oförändrat år 2013 ökar kostnaden till cirka 25 300 000 kronor för skolplatserna. Ytterligare kostnader för fritidshem, skolskjuts, extra resurser och förskoleklass tillkommer utöver detta.

Det krävs en ökad satsning på ökad kvalitet och valfrihet

Den redovisade problembilden visar att det behövs en samordnad satsning för att öka målpuffyllelsen för elever som är döva eller hörselskadade och elever med grav språkstörning i behov av teckenspråk. En nationell samordnare ska leda satsningen som består av tre delar:

- Stadsbidrag för kvalitetshöjande insatser
- Fortbildning i teckenspråk
- Stimulansbidrag för att få fler huvudmän att erbjuda anpassade undervisningsmiljöer

Statens stöd genom Specialpedagogiska skolmyndigheten förstärks genom att resurser omfördelas från skolverksamheten till rådgivande och stödjande verksamhet.

Förvaltningens synpunkter

Förslagen kan på sikt ge eleverna i specialskolans målgrupp en ökad möjlighet till flexibel skolgång och utsikt att i högre utsträckning välja en skola i närheten av hemmet. Förslagen bidrar till elevernas möjlighet att genomföra delar av utbildningen integrerat i hörande klasser och delar i specialskolan. Förslagen gynnar även en fortsatt utveckling av samarbete mellan Stockholms stads hörselklasser och Manillaskolan. Detta ser förvaltningen som positivt.

Tillgång till undervisning i teckenspråk och tvåspråkig miljö ska öka

Utredningen föreslår att teckenspråk jämställs med de nationella minoritetsspråken i skollagen och i skolförordningen. Utredningen föreslår även en möjlighet för grundskolan och grundsärskolan att erbjuda sina elever att följa specialskolans kursplaner i ämnena teckenspråk, svenska, engelska samt rörelse. I grundskolan ska specialskolans kursplan i moderna språk också kunna erbjudas samt distansundervisning enligt kursplanerna i teckenspråk. Utredningen föreslår att kommuner ska kunna få köpa teckenspråkskompetens från annan huvudman.

Förvaltningens synpunkter

Förslaget ger elever ytterligare möjligheter att gå i en skola i sin närmiljö vilket förvaltningen vill understryka betydelsen av.

En nioårig specialskola ska införas

En nioårig specialskola är mer likvärdig för eleverna. En undervisning som är anpassad och planerad utifrån nio år skapar förutsättningar att uppnå målen inom den tiden. Skolinspektionen har visat att förväntningarna i specialskolan är för låga på eleverna men det kan inte motivera en längre skolplikt. En nioårig skola underlättar däremot möjligheter att byta skolform utifrån behov.

Förvaltningens synpunkter

Tillgång till en likvärdig omfattning av skolår inom det obligatoriska skolväsendet ökar möjligheten för eleverna att välja skolform. En elev med hörselskada ska enkelt kunna byta skola i likhet med elever utan funktionsnedsättning vilket detta förslag främjar.

Specialskolans målgrupp bör anpassas till verkligheten

Elever och deras vårdnadshavare ska ha större möjlighet att välja skolform utifrån elevens behov av en anpassad undervisningsmiljö dvs fysisk, pedagogisk och språklig miljö.

Förvaltningens synpunkter

En förutsättning för flexibel skolgång är att undervisningsmiljön anpassas efter elevens behov. Förvaltningen stödjer förslaget om ytterligare satsningar för att förbättra målgruppens lärandemiljö.

Utbildningen delvis i specialskola och delvis i grundskola eller grundsärskola ska vara en rättighet

Valfriheten för elever som tillhör specialskolans målgrupp bör öka. Eleven ska kunna få sin utbildning delvis i specialskolan och grundskolan eller grundsärskolan. Vårdnadshavaren har rätt att välja skolgång på heltid eller deltid. Syftet med deltidsutbildning är att eleven inte ska behöva flytta från föräldrar och kamrater på heltid samt underlätta en övergång tillbaka till hemsolan.

Förvaltningens synpunkter

Utredarna vill öppna för en ökad flexibilitet i målgruppens skolgång genom att möjliggöra för dem som så önskar att genomföra delar av utbildningen integrerat i

hörande klasser och delar i specialskolan. Förvaltningen är i huvudsak positiv till förslaget men då risk finns för otydligheter för elever, vårdnadshavare och huvudmän med en skolgång som kan ske delvis i specialskola och delvis i grundskola eller grundsärskola föreslår förvaltningen inrättandet av en försöksverksamhet innan en eventuell lagändring genomförs. Stockholms stad deltar gärna i en sådan försöksverksamhet.

Utbildning för elever som läser enligt grundsärskolans kursplaner i specialskolan ska vara rättssäker och anpassad

Beslutet att en elev har rätt att läsa enligt grundsärskolans kursplaner i specialskolan är inte reglerat i förordningen och går därmed inte att överklaga. Det finns inte anpassade kursplaner för elever som är döva eller hörselskadade som läser enligt särskolans kursplaner. Med den senare delen pågår ett arbete på Skolverket. Utredningen föreslår att Nämnden för mottagande i specialskolan och Rh-anpassad utbildning ska fatta beslut om rätten att läsa enligt särskolans kursplaner.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen ställer sig bakom förslaget. Det måste vara tydligt och reglerat var beslut fattas för rätten att läsa enligt särskolans kursplaner.

Undantagsbestämmelsen vid betygssättning i specialskolan ska ändras

Lärare vid specialskolan får idag inte ta hänsyn till om en elev har en synskada eller grav språkstörning förutom dövhet eller hörselskada vid betygssättning. Utredningen föreslår att lärare vid betygssättningen ska få möjlighet att bortse från enstaka mål som eleven ska ha uppnått.

Förvaltningens synpunkter

Enligt nya och gamla skollagen har en lärare rätt att bortse från enstaka mål vid särskilda skäl. Om specialskolan ska jämföras med grund- och grundsärskolan bör detta följaktligen även gälla elever i specialskolan. Förvaltningen ställer sig bakom detta förslag.

Konsekvenser av utredningens förslag

Eleverna erbjuds:

- En ökad möjlighet till flexibel utbildning
- Ökade möjligheter att läsa teckenspråk
- Möjlighet att delvis få sin utbildning vid specialskola
- En mer anpassad utbildning i kommunen
- Samma villkor som sina hörande kamrater genom en nioårig skola

Kommunala huvudmän blir med utredningens förslag skyldiga att erbjuda teckenspråksundervisning och att finansiera deltidsutbildning. Utredningen bedömer att dessa skyldigheter får marginella ekonomiska konsekvenser. De ökade statliga intäkterna genom de höjda ersättningsnivåerna, ska till viss del finansiera den nationella samordnaren, den största delen ska dock återföras till kommunerna via det generella stadsbidraget. Förslagen blir enligt utredningen kostnadsneutrala för kommunerna.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen ställer sig bakom utredningens förslag med bland annat fortbildning i teckenspråk, anpassning av elevernas undervisningsmiljöer och en nioårig specialskola. Förslagen syftar till en ökad likvärdighet och en ökad måluppfyllelse. Förvaltningen är också i huvudsak positiv till förslaget om en flexibel skolgång, men då risk finns för otydligheter med en skolgång, som kan ske delvis i specialskola och delvis i grundskola eller grundsärskola, föreslår förvaltningen inrättande av en försöksverksamhet innan en eventuell lagändring genomförs.

Förvaltningen ställer sig inte bakom förslaget om ett förändrat ersättningssystem för specialskolan. Den beskrivna kostnadsneutraliteten stämmer inte överens med Stockholms kommuns beräkningar. Förvaltningen estimerar att skolkostnaderna för barn och ungdomar med hörselnedsättning kommer att öka från 3,9 mnkr till 25,3 mnkr. Förtydligande bör göras om hur det generella statsbidraget ska kompensera kommunens ökade kostnader. Förvaltningen efterfrågar även en tydligare beskrivning av hur resurserna ska fördelas mellan de föreslagna insatserna.

Förvaltningens förslag

Utbildningsförvaltningen föreslår utbildningsnämnden att godkänna förvaltningens synpunkter som svar på remissen.

Bilaga

Remissen ”Med rätt att välja -flexibel utbildning för elever som tillhör specialskolans målgrupp” (SOU 2011:30)